

Asia: VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 2 ja sen perusteluista.

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan lausuntopalvelun jaottelun mukaisesti seuraavaa:

10 § Jätteen keräys

Pykälässä esitetään jätteen keräystä koskevia vaatimuksia. Uutena on mm., että jäteastian kanteen tai etuseinään kiinnitettävän merkinnän lisäksi jäteastiaan tai sen välittömään läheisyyteen olisi asetettava selvästi nähtäville kerättävää jätelajia koskevat lajitteluohjeet ja jäteastian pesuvaatimus vähintään kerran vuodessa. Ei huomautettavaa. Perusteluissa lukee, että merkinnöissä ja lajitteluohjeissa tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä valtakunnallisesti yhtenäisiin symboleihin ja esitystapaan esimerkiksi hyödyntämällä Pohjoismaissa laajasti käytössä olevaa jätetikogrammijärjestelmää.

Kuntaliitto toteaa täsmennetyt säännökset olevan tarpeellisia ja ehdottaa, että asetuksen sanamuodossa ja/ tai sen perusteluissa vahvennettaisiin edelleen vastaanottoaikan haltijan/ kiinteistön haltijan vastuuta lajittelusta tiedottamiseen. Kuntaliitto suhtautuu myönteisesti yhteisen jätetikogrammijärjestelmän kehittämiseen.

Ehdotetun säännöksen 3 momentin mukaan vastaanottoaikan järjestäjän ja jätteen kuljettajan on huolehdittava jätteen kuormaamisen ajoittamisesta ja muista kuljetusjärjestelyistä siten, että vastaanottoaikan läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta vastaavaa häiriötä. Kuntaliitto huomauttaa, että jätteen vastaanottoaikan järjestäjä ei normaalitapauksessa

voi vaikuttaa kuormauksen ajoittamiseen, vaan lähinnä astian sijoittamiseen ja sijoitusolosuhteisiin kiinteistöllä. Kuntaliitto toteaa, että jätteen kuljettajan on lisäksi noudatettava kunnan jätehuoltomääräysten mukaisia jätteen kuormausaikoja, joilla melutasoon voidaan myös osaltansa vaikuttaa.

12 § Jätteen pienimuotoinen käsittely kiinteistöllä

Kuntaliitolla ei ole huomauttamista pykälään.

13 § Jätteen hyödyntäminen maantäytössä taikka maahan sijoittamalla tai levittämällä

Kuntaliitolla ei ole huomauttamista pykälään. On hyvä, että maantäytön näennäishyödyntämistä pyritään ehkäisemään, ja täsmennetään jätelain säädöksiä. Pykälä voi hyödyttää valvontaviranomaista, vaikka ei edelleenkään olekaan kovin yksiselitteinen.

Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen (luku 4)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 4 ja sen perusteluista

18 § Asumisessa syntyvän biojätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

Kuntaliitto toteaa, että 1 momentin biojätteen erilliskeräysvaatimuksen aloittamisajankohta ei ole yhtenevä jätelakiin kirjatun jätteenkuljetusjärjestelmän siirtymäaikaraamin kanssa. Tästä voi aiheutua jonkin verran epäselvyyksiä etenkin alueilla, joilla on käytössä kiinteistönhaltijan jätteenkuljetusjärjestelmä ja joilla ei biojätteitä ole vielä kerätty.

Kuntaliitto toteaa lisäksi, että biojätteen erilliskeräysvelvoite yli 10 000 asukkaan taajamissa sisältää myös vapaa-ajan asunnot. Kunnista saatujen tietojen mukaan vapaa-ajan asuntoja sijaitsee myös näissä suurimmissa taajamissa. Tästä vaatimuksesta kunta voi toki poiketa omissa jätehuoltomääräyksissään 15 §:n perusteella, mikäli em. pykälän kriteerit täyttyvät. Kuntaliitto kehottaa kuitenkin harkitsemaan, olisiko perusteltua rajata jo asetuksessa määritelty biojätteen erilliskeräysvelvoite vain vakituisiin asuinkiinteistöihin ja muihin pysyväisluontoiseen asumiseen käytettäviin kiinteistöihin, koska vapaa-ajan kiinteistöjen käyttöaste voi olla hyvin alhainen ja syntyvä jätemäärä pieni.

Muutoin Kuntaliitto pitää valittua jätelain sääntelymallia, jossa kunnan jätehuoltoviranomaisella on jätelain 91 §:n mukaan 15 §:ssä säädetty mahdollisuus poiketa asetuksen mukaisista erilliskeräysvelvoiterajoista, erittäin hyvänä ratkaisuna. Sääntelymalli mahdollistaa alueellisten erityispiirteiden sekä esimerkiksi jätteen jätehuollon kokonaisvaikutusten huomioon ottamisen erilliskeräysvelvoiterajoja asetettaessa kullakin alueella.

Kuntaliitto ehdottaa säännökseen tai vaihtoehtoisesti perustelumuiistioon lisättäväksi selkeyttävä viittaus 23 §:n poikkeamismahdollisuuteen erilliskeräysvelvoitteesta, mikäli kiinteistön haltija esimerkiksi kompostoi biojätteen.

19 § Asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

Kuntaliitto toteaa, että pakkausjätteiden ja muuta samaa materiaalia olevien hyötyjätteiden erilliskeräysvelvoitteet on ilmeisesti sijoitettu omiin pykäliinsä (19 ja 20 §), koska niiden säädösperusta on erilainen. Kunnan rooli pakkausjätteiden keräyksessä perustuu kuntien ja tuottajien väliseen sopimukseen ja muut jätteet (muu muovi kuin pakkausmuovi ja pienmetalli) ovat suoraan kunnan jätehuoltovastuulla jätelain 32 §:n perusteella. Pykälän sisältöön Kuntaliitolla ei ole huomauttamista.

Kuntaliitto kannattaa jätelakiin säädettyä kuntien ja pakkausjätteen tuottajayhteisön yhteistyömallia. Kuntien ja tuottajayhteisön välisen yhteistyösopimuksen neuvottelut ovat viimeistelyvaiheessa. Yhteistyömallin säätäminen varmistaa asukkaille kuntien jätelaitosten tarjoamat pakkausjätteiden keskitetyt jätehuoltopalvelut. On tärkeää, että usealla seudulla jo olemassa olevaa toimivaa ja pitkälle kehitettyä ns. yhden luukun mallia asukkaan jätehuoltopalveluille voidaan edelleen jatkaa ja muillakin seuduilla palvelumallia kehittää kohti tätä mallia.

20 § Muun asumisessa syntyvän jätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

Kuntaliitto huomauttaa, että pykälässä käytetty viittaus 16 §:ään on virheellinen. Oikea viittaus olisi 19 §.

Erilliskeräysvelvoitteet on ilmeisesti sijoitettu omiin pykäliinsä (19 ja 20 §), koska niiden säädösperusta on erilainen. Kuntaliitto huomauttaa, että pienmetallin keräyksessä yhteiskeräys pakkausmetallin kanssa on jo arkipäivää eikä em. käytäntöä ole tarkoitus muuttaa. Selvyyden vuoksi olisi kuitenkin hyvä viitata 23 §:ään, jossa on todettu, että pakkausjäte on mahdollisuuksien mukaan kerättävä yhdessä muun samaa materiaalia olevan jätteen kanssa.

Kuntien ja tuottajayhteisön parhaillaan neuvoteltavana olevaan yhteistyösopimukseen sisältyy yhteiskeräysmalli sekä metallin että muovin osalta. Muun muovinjätteen kuin muovipakkausjätteen osalta kuntien jätelaitoksilla on pyrkimys aloittaa erilliskeräys yhteiskeräyksenä pakkausmuovin kanssa, mutta keräyksen aloittaminen vaatii muovipakkausten tuottajien kanssa yhteisen valtakunnallisen mallin luomista ja myös kustannusjaosta sopimista. Kuntien ja muovituottajien kesken käydyissä kiinteistökeräyksen yhteistoimintaa koskeneissa neuvotteluissa on jo sovittu, että yhteiskeräysmallin edellytykset ja mahdolliset toimintamallit selvitetään lähivuosien aikana. Sen vuoksi on hyvä, että jäteasetukseen on kirjattu järjestämisvelvoite mahdollisuuksien mukaan toteutettavaksi.

Lisäksi Kuntaliitto ehdottaa perusteluihin lisättäväksi vastaavaa selkeyttävää kirjausta kuin 18 ja 19 §:ssä mahdollisuudesta poiketa erilliskeräysvelvollisuudesta kunnan jätehuoltomääräyksissä.

22 § Muun kuin asumisessa syntyvän jätteen erilliskeräys

Kuntien jätehuoltomääräysten voimassa olevia erilliskeräysvelvoitteita ei ole kohdistettu erikseen asetuksen ehdottamalla tavalla taajama-alueilla sekä asema- tai yleiskaavoitetuille palvelu-, matkailu- ja työpaikka-alueilla sijaitseviin jätteen haltijoihin, vaan erilliskeräysvelvoitteet koskevat tyypillisesti kaikkia jätteen haltijoita riippumatta niiden sijoittumisesta. Koska velvoite koskee kaikkia elinkeinoelämän toimijoita, pitää Kuntaliitto perusteltuna velvoitteen kohdentamista vain asetuksessa mainituille alueille.

Kuntaliitto pitää hankalana arvioida pykälässä esitettyjen kilogrammarajojen perusteita. Olisi hyvä, jos niiden laskentaperusteiden läpinäkyvyyttä lisättäisiin. Perustelumuiotiossa olisikin hyvä avata laskentaperusteita. Toteamus, jonka mukaan kilomäärät vastaavat viiden huoneiston rivitalossa syntyvää jätemäärää, on kyllä esitetty, mutta niiden taustalla olevia laskelmia ei. Asiakkaita varten olisi myös järkevää tuoda esille, mitä kilogrammarajat merkitsevät keskimäärin tilavuuksina.

Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että jätteen haltija voisi jätelain 15 §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin poiketa 1 momentissa tarkoitetuista erilliskeräysvelvoitteista. Jätteen haltijan tulisi esittää poikkeamisen perusteet pyynnöstä valvontaviranomaiselle (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai ELY-keskus), joka voisi puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin ja tarvittaessa määrätä jätteen haltijan järjestämään erilliskeräyksen jätelain 125 tai 126 §:n perusteella. Tämä yksittäistä jätteen haltijaa koskeva poikkeamismahdollisuus ei kuitenkaan koske kunnan hallinto- ja palvelutoimintaa, jonka yhdyskuntajätehuolto on kunnan järjestämisvastuulla. Kuntaliitto ehdottaakin ko. kohtaan perusteluihin täsmennettäväksi, että kuvattu poikkeamismenettely (kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai ELY-keskukselle) koskee vain muita kuin kunnan järjestämisvastuulle kuuluvia jätteen haltijoita.

Koska kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätehuollon järjestää kunta, niin toimija ei voi itse päättää poiketa erilliskeräysvelvoitteista, vaan sen on toimittava kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti ja mahdollisesti tarpeen mukaan haettava niistä poikkeusta kunnan jätehuoltoviranomaiselta. Kunnan on jätehuoltomääräyksissään mahdollista ottaa käyttöön jätelain 15 §:n poikkeama jätelain 91 §:ssä säädetyin mukaisesti. Sen lisäksi yksittäisen jätteen haltijan on mahdollista hakea poikkeamista jätehuoltomääräyksistä perustellusta syystä. Kunnallisessa jätehuollossa poikkeamistarpeen arviointi tai poikkeaminen itsessään on siis oikeastaan kaksitasoinen, sekä yleinen ja aluekohtainen että yksittäiseen kiinteistöön kohdentuva.

Asetuksen 22 §:n 4 momentissa todetaan: ”mahdollisuudesta poiketa kunnan vastuulla olevan jätteen erilliskeräysvelvollisuudesta säädetään jätelain 91 §:ssä”. Kuntaliitto ehdottaa harkittavaksi,

että em. maininta kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjen poikkeamismahdollisuudesta poistettaisiin pykälän tekstistä. Maininta perustelutekstissä olisi riittävä ja yhdenmukainen muiden kiinteistöjen poikkeamismahdollisuuden esitystavan kanssa. Jos itse pykälää on tarve selventää, niin 4 momentin voisi korvata seuraavalla pykälätekstillä: ”Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän 1 momentissa tarkoitetun jätteen erilliskeräyksen järjestää jätelain 32 §:n mukaisesti kunta ja tämän jätteen erilliskeräyksessä noudatetaan muutoin kunnan järjestämää jätehuoltoa koskevia säännöksiä.”

Pykälän 3 momentissa todetaan, että edellä 2–4 kohdassa tarkoitetusta tiettyä materiaalia olevasta jätteestä on tarvittaessa lajiteltava erikseen tasalaatuinen huomattavan suurina määrinä syntyvä jäte, jos näin järjestettävällä erilliskeräyksellä saavutetaan kierrätyksen edistämisen ja muutoin etusijajärjestyksen toimeenpanon kannalta paras lopputulos. Kuntaliitto huomauttaa, että esitys jättää tulkinnanvaraiseksi sen, mikä on huomattavan suuri määrä jätettä ja voi täten johtaa erimielisyyksiin lain tulkitsijoiden ja soveltajien kesken. Perusteluissa olisi hyvä avata suuren määrän käsitettä nykyistä laajemmin. Kuntaliiton näkemyksen mukaan tällaisen erilliskeräyksen järjestämisen tulee olla jätteen haltijalle tai jätehuollon järjestäjälle myös kustannussyistä perusteltua ja se voisi tulla kyseeseen, jos esimerkiksi keräys olisi tarpeen järjestää ns. pienkertymäkohteista/asuinkiinteistöistä poikkeavalla keräystavalla, esim. puristimen avulla.

27 § Rakennus- ja purkujätteen erilliskeräys

Pykälän 2 momentissa todetaan, että edellä 1 momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta voidaan poiketa, jos rakennuskohteessa tai purkutyömaalla syntyy enintään 2 tonnia muuta rakennus- ja purkujätettä kuin maa- ja kiviainesjätettä tai jos voidaan varmistaa, että yhdessä kerätyt jätteet voidaan myöhemmin erotella ja hyödyntää jätelain 15 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan rakennusjätteiden lajittelussa haasteeksi nousee usein rakennuspaikkojen tilanahtaus lajittelun näkökulmasta. Kategorisen tonnirajan asettaminen lajittelulle on hieman haasteellista, koska eri jätelajien ominaispainot voivat olla hyvin vaihtelevia. Painon sijaan voisi olla järkevämpää pyrkiä määrittelemään tilavuutta. Käytännössä nyt esitetty tonniraja lienee sellainen, että vain omatoimiremontit (jätelajeista riippuen) jäävät rajan alle. On aivan eri asia purkaa tiilikatto kuin villaeristeet saatikka kerätä erikseen rakennuspakkausmuoveja.

Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot (luku 5)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 5 ja sen perusteluista.

Ehdotukseen sisältyy kokonaan uusia tiedonantovelvoitteita sekä osin uusia kirjanpitovelvoitteita kaikille jätehuoltoketjun toimijoille.

Jätehuoltotoimijoille sekä myös asukkaille on asetettu paljon uusia kirjanpitovelvoitteita sekä raportointivelvoitteita valvonta- ja muille viranomaisille. Huolestuttavaa velvoitteissa on, että ne astuvat voimaan jo 1.1.2022. Voidaan arvioida, että monin paikoin uudet vaatimukset vaativat huomattavaakin tietojärjestelmäkehitystä ja muutoksia.

Kuntaliitto toteaa, että kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteita koskevat määräajat astuvat voimaan liian nopeasti asetuksen voimaansaattamisesta, sillä tietojärjestelmien muutoksiin tarvitaan lisää aikaa. Useat uudet velvoitteet edellyttävät tietojärjestelmien muutosta ja ideaalitapauksessa rajapintaratkaisuja tietojen annon yksinkertaistamiseksi ja automatisoimiseksi. Raportointivelvoitteet tulisivat kytkeä jätetietojärjestelmän kehittämishankkeen etenemisen kanssa yhteen ja velvoitteiden voimaantulon määräaika tulisi siirtää ainakin vuodella eteenpäin.

Perustelumuistion mukaan myös jätehuollon toimijoita valvovien kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten ja ELY-keskusten tulisi varsinkin ehdotetun jäteasetuksen toimeenpanon alkuvaiheessa tiedottaa ja neuvoa uusista velvoitteista sekä varata resursseja raportointitietojen tarkastamiseen ja hyväksymiseen jätetietojärjestelmään. Myös kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtävät lisääntyisivät biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä tehtyjen ilmoitusten rekisteröinnin myötä. Tämä arvioidaan voitavan toteuttaa sisäisin kohdennuksin.

Kuntaliitto toteaa, että ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkenttä on jo niin laaja, että sisäisen kohdennuksen mahdollisuudet ovat vähäisiä. Lisäksi asetus on tulossa voimaan ensi vuoden toiminnansuunnitteluun nähden liian myöhään. On nähtävissä, että raportointi- ja tiedonantovelvoitteet lisäävät jonkin verran myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työkuormaa. Kuntaliitto toteaa, että laajat raportointivelvoitteet ja velvoite niiden saattamisesta tietoverkkojen kautta YM:n ja SYKEN käyttöön, edellyttävät toimivia käytänteitä ja tietojärjestelmiä. Valvontaviranomaisen näkökulmasta on tärkeää, että jätteiden haltijat ja jätehuoltotoimijat toimittavat itse tietonsa esim. YLVAan ja valvojien tehtävä on ne sieltä lähinnä kuitata. Asetus jättää kuitenkin hieman epäselväksi sen, miten toimitaan niiden vanhojen, olemassa olevien ympäristölupien raportointien osalta, joiden tietoja ei mahdollisesti vielä löydy YLVAsta. Lisäksi kaikissa kuntien luvittamissa vanhoissa ympäristöluvuissa ei välttämättä ole asetettu raportointivelvoitteita, mutta nyt niitä edellytetään jäteasioissa. On tärkeää järjestää myös lupaviranomaisille koulutusta ja aikaa perehtyä uuteen lainsäädäntöön. On myös ehdottoman tärkeää, että tietojärjestelmät ovat toimivia raportoinnin alkaessa. Valvojan ei tule joutua tilanteeseen, jossa sen tulisi näpytellä käsin tietoja järjestelmään.

36 § Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus yhdyskuntajätevesilietteestä

Asetuksessa tulisi edelleen selventää, mitä tarkoitetaan kussakin tilanteessa lietteen tuottajalla ja lietteen käsittelijällä ja mikä on raportoinnin työnjako eri toimijoiden välillä etenkin tilanteissa, joissa

lietteenkäsittely on ulkoistettu jätevedenpuhdistamon ulkopuoliselle toimijalle. Kuntaliitto toteaa myös, että EU-velvoitteiden perusteella näyttää siltä, että lietteenkäsittelyllä (käsittely vs. esikäsittely) saatetaan ymmärtää eri EU-maissa eri asioita ja käytännöt ovat vaihtelevia. Siksi näitä raportointivaatimuksia olisi hyvä vielä käydä läpi yhteistyössä vesihuoltotoimijoiden kanssa.

37 § Jätteen käsittelijän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Jätteen käsittelijällä olisi 37 §:n 2 momentin ja liitteen 5 mukaan velvoite toimittaa yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen alkuperää koskevat tiedot valvontaviranomaiselle. Jätteen alkuperän osalta olisi mm. eriteltävä yhdyskuntajäte asumisessa, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä muussa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneeseen jätteeseen. Velvoite koskisi jätteen käsittelijää, joka ottaa vastaan yhdyskuntajätettä tai saostus- ja umpisäiliölietettä jätteen alkuperäiseltä tuottajalta tai kuljettajalta, joka kuljettaa jätettä sen alkuperäiseltä tuottajalta käsittelyyn. Jätteen käsittelijä saisi vaaditut tiedot jätteen tuottajalta tai jätteen kuljettajalta. Yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen alkuperän tarkempaa erittelyä ei edellytettäisi enää jätehuoltoketjun myöhemmissä vaiheissa eli esimerkiksi silloin, kun yhdyskuntajätettä kuljetetaan siirtokuormausasemalta tai esikäsittelystä jatkokäsittelyyn.

Kuntaliitto huomauttaa, että jätelaitoksilla jätteen alkuperää ei ole velvoitettu em. tavalla erottelemaan aiemmin ja niiden tietojärjestelmissä ei ole välttämättä varauduttu jätteen alkuperän erittelyyn. Sen vuoksi velvoitteesta voi seurata hyvinkin työläs prosessi tietojen saattamiseksi asetuksen edellyttämälle tasolle. Saostussäiliölietteen osalta erotteluvaatimus ei liene edes perusteltavissa jätedirektiivin vaatimuksella.

39 § Jätteen kuljettajan, välittäjän ja kerääjän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Ehdotetun 39 §:n 2 momentissa säädettäisiin yhdyskuntajätettä tai saostus- ja umpisäiliölietettä alkuperäiseltä jätteen tuottajalta käsittelyyn kuljettavalle jätteen kuljettajalle uusi velvoite antaa jätteen vastaanottajalle tieto tälle luovuttamansa yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen määrästä eriteltynä asumisessa, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä muussa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneeseen jätteeseen. Eri lähteistä peräisin olevan yhdyskuntajätteen määrät voitaisiin laskea kiinteistön pääasiallisen käyttötarkoituksen sekä jäteastioiden tyhjennyskertojen, tilavuuden ja keskimääräisen tilavuuspainon perusteella.

Kuntaliitto huomauttaa, että kunnan järjestämän kuljetuksen alueella tiedot yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen määrästä jaoteltuna asumiseen, kunnan hallinto- ja palvelutoimintaan sekä elinkeinotoiminnan jätteeseen ovat saatavilla kuljetuksen järjestävällä jätelaitoksella. Velvoitetta ei olisi siten tarkoituksenmukaista kohdistaa näissä tilanteissa jätteen kuljettajaan.

43 § Kunnan jätehuoltoviranomaiselle ilmoitettavat tiedot kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta.

Pykälä vastaisi pääosin sisällöltään voimassa olevan jäteasetuksen 26 §:ää. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin kuitenkin velvoite antaa kiinteistöä koskevana tunnistetietoina mahdollisuuksien mukaan myös tiedot kiinteistön kiinteistö- tai rakennustunnuksesta. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa pykälästä.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan on hyvä, että perustelumuiotiossa on selkeästi todettu, mitä tietoja kuljettajan tiedonantovelvollisuus koskee (JL 35 § ja 41.3 §). Toteamus ei muuta kuntien jätehuoltoviranomaisten nykyistä tiedonsaantioikeutta. Kunnan on jätehuoltovelvollisuudesta huolehtimiseksi ja jätehuollon organisoimiseksi voitava olla selvillä kiinteistöille tarjottavista/kiinteistöjen käyttämisestä kaikista jätteenkuljetuspalveluista.

44 § Kunnan jätehuoltoviranomaiselle ilmoitettavat tiedot biojätteen pienimuotoisesta käsittelystä kiinteistöllä

Pykälässä täsmennettäisiin jätelain 41 a §:n 3 momentin nojalla, mitä tietoja jätteen haltijan olisi annettava kunnan jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta biojätteen käsittelystä. Viranomaisen olisi merkittävä nämä tiedot jätelain 143 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Tehtävä on jätehuoltoviranomaiselle uusi ja aiheuttaa hallinnollista kuormaa sekä usean viranomaisen tietojärjestelmien uudistamistarpeen.

Hallinnollisen kuorman rajoittamiseksi Kuntaliitto ehdottaa harkittavaksi uudelleen erityisesti tietovaatimuskohtaa 4, jonka tietovaatimuksia tulisi karsia. Kohdan 4 mukaan jätteen haltijan tulisi ilmoittaa viranomaiselle käsittelylaitteiston kapasiteetti ja vuotuinen käyttöaika (esim. käyttö ympärivuotisesti/ vain kesäkaudella) sekä tieto siitä, kuinka monen henkilön tuottamaa biojätettä kiinteistöllä käsitellään. Kuntaliitto kyseenalaistaa erityisesti tietovaatimuksen siitä, kuinka monen henkilön tuottamaa biojätettä kiinteistöllä käsitellään. Tämä ilmoitettava tieto voi olla ilmoittajan kannalta vaikeasti selvitettävä. Lisäksi kiinteistön tosiasiallinen asukasmäärä esimerkiksi rivitaloissa ei ole välttämättä sama kuin kompostoreita käyttävien henkilöiden lukumäärä. Tieto ei ole myöskään laskennan kannalta relevantti, koska se muuttuu usein ja vanhenee siten nopeasti.

Kuntaliitto ehdottaakin, että viranomaiselle veloitetaan ilmoittamaan vain kiinteistötyyppi (esim. omakotitalo, rivitalo ja kerrostalo) ja huoneistojen lukumäärä muista kuin omakotitaloista. Kuntaliiton näkemyksen mukaan em. tiedoilla päästäisiin luotettavampaan laskentaan biojätteen kompostointimäärästä kuin satunnaisella henkilömäärällä, koska em. tiedot eivät muutu niin usein. Keskimääräiset asukasmäärät rakennustyyppiä kohden ovat saatavilla tilastoista. Keskimääräisen asukaskohtaisen biojätteen syntymäärän voi sitten kertoa kompostoitavien rivi- ja kerrostalojen ja omakotitalojen omilla keskimääräisillä rakennustyyppikohtaisilla asukasmäärillä.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan, mikäli käyttöaikatietoa tarvitaan laskennan pohjaksi, ei liene riittävää, että ilmoitukseen kirjataan ”käyttö kesäkaudella”, vaan järkevämpää olisi pyytää kompostorin käyttökuukausien lukumäärä (0-12) vuoden aikana.

Kuntaliitto kyseenalaistaa kohdan 3) yleispiirteinen kuvaus jätteen käsittelyn kannalta olennaisista 12 §:ssä tarkoitetun käsittelylaitteiston ominaisuuksista” tarpeellisuuden, kun pykälässä tarkoitetut ominaisuudet (lämpöeristetty ja jyrjäsuojattu ja onko valumavesien pääsy maaperään estetty) ovat jo lähtökohtaisia vaatimuksia kompostoinnille.

Perustelumuistion mukaan EU:n säädökset sallivat biojätteen pienimuotoisen käsittelyn huomioon ottamisen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen laskennassa edellyttäen, että käsittelyn laajuutta selvitetään vähintään viiden vuoden välein luotettavin menetelmin. Tämän vuoksi ilmeisesti tiedot on päivitettävä vähintään viiden vuoden välein. Toisaalta tavoitteena on toteuttaa ns. dynaaminen rekisteri, joka olisi ajan tasalla koko ajan (vrt. vaatimus ilmoittaa kompostoinnin lopettamisesta). Tietojen tarkistaminen viiden vuoden välein tarkoittaa käytännössä esimerkiksi asiakkaille lähetettävää kyselyä. Päivitykseksi tulisikin riittää pääasiassa vain sen tarkistaminen, kompostoidaanko kiinteistöllä edelleen vai ei.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan em. vaatimukset yhdistettynä erilliskeräyksestä kompostoimalla vapautumisen mahdollisuuteen lisäävät tarvetta viranomaisten suorittamille kompostointitarkastuksille.

Kuntaliitto toteaa kunnista saamansa palautteen perusteella, että kompostirekisterin tietoja tarvitsee käytännössä sekä jätehuoltoviranomainen että operatiivisesta toiminnasta vastaava kunnallinen jätelaitos, jotta se voi toteuttaa biojätteen erilliskeräyksen nimenomaan muille kuin kompostoiville kiinteistöille. Jätelaitoksen tulisi siis käytännössä saada omaan logistiikka- tai asiakasjärjestelmäänsä kompostointia koskevat tiedot voidakseen toteuttaa lakisäätteistä velvoitettaan erilliskerätä. Kuntaliiton tiedossa on, että joissakin tapauksissa lähinnä tietosuojasäännöksiä koskevat tulkintaepävarmuudet ovat estäneet tietojen luovuttamisen jätehuoltoviranomaiselta jätelaitokselle. Tärkeää olisikin muotoilla kompostointirekisteriä koskeva jätelain velvoite siten, että kompostirekisterin tiedot olisivat yksiselitteisesti sekä jätehuoltoviranomaisen että jätelaitoksen käytettävissä siten, että kumpikin taho pystyy hoitamaan lakisäätteen velvoitteensa.

Muut asetuksen säännökset

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen muista säännöksistä ja niiden perusteluista.

1 luku Yleiset säännökset (1-6 §)

1 § Määritelmät:

Kuntaliitto esittää ympäristöministeriölle harkittavaksi, voisiko määritelmä -kohtaan lisätä kiinteistön määritelmä, jolla täsmennettäisiin kiinteistön tarkoittavan rakennusta tai vaihtoehtoisesti maapohjaa ja sillä sijaitsevia rakennuksia (jätelain tarkoitusta palveleva kiinteistön määritelmä). Vaihtoehtoisesti kiinteistön määritelmää voisi avata esimerkiksi asumisen erilliskeräystä koskevien pykälien 18-20 yhteydessä perustelumuiustiossa. Perusteluihin tulisi lisätä esimerkkejä erilaisista erilliskeräysvelvoiterajojen tulkintatilanteista. Tämä selkeyttäisi ja yhdenmukaistaisi eri tulkintatilanteita. Muiden lakien kiinteistön määritelmät eivät ole jätelain näkökulmasta relevantteja, vaan jätehuoltoa tarkastellaan usein rakennuskohtaisesti. Vähintään tarvetta olisi asiaa koskevalla yhtenäiselle ohjeistukselle.

Taajaman määritelmään liittyen kentällä kaivattaisiin lisää ohjeistusta. Kysymyksiä on esitetty siitä, kuinka pitkälle viranomainen voi tulkita taajaman käsitettä tai miten toimitaan ruutuaineiston reuna-alueilla tai niiden ulkopuolella sijaitsevien kiinteistöjen kanssa. Jäteasetuksen perustelumuiustiossa voisi tarkentaa, että jätehuoltoviranomainen voi tehdä taajamien reuna-alueilla tulkintoja siitä, mitkä kiinteistöt kuuluvat taajama-alueeseen ja mitkä eivät.

5 § Vapaa-ajan asunnon jäte

Ehdotuksessa ei muuteta nykyisen jäteasetuksen sanamuotoa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan perusteluissa lomakylän määrittelyn täsmennykset selkeyttävät tulkintaa.

3 luku Viranomaiset ja asiantuntijalaitokset sekä niiden tehtävät (15-17 §)

Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

6 luku Hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyt (46-50 §)

Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

7 luku Erinäiset säännökset (51-54 §)

Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

8 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (55-56 §)

56 § Eräitä velvoitteita koskevat siirtymäajat

Kuntaliitto huomauttaa, että siirtymäsäännökset sekä jätelaissa että tässä asetuksessa ovat kaikkiaan hyvin moninaiset, sekavat ja omiaan aiheuttamaan sekaannusta kentällä. Hyvän lainsäätämisen vaatimukset eivät kaikilta osin tässä yhteydessä täyty.

Siirtymäaikapykälän mukaan kunnan on järjestettävä 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu asumisessa syntyvän biojätteen erilliskeräys viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2022 ja 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu erilliskeräys viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2024. Kuntaliitto huomauttaa, että 2 momentin aikamääre ei ole yhtenevä jätelaissa säädetyin kunnan järjestämän kuljetuksen alkamisen määräajan kanssa. Koska jätelain voimaantulo myöhästyi parilla viikolla, muuttui biojätteen kuljetuksen siirtymäaika vastaavasti (aikaisintaan 2 vuotta, viimeistään 3 vuotta voimaantulosta). Yhtenäisyyden ja käytännön toiminnan järkevän aloittamisen vuoksi tulisi tämä biojätteen erilliskeräyksen jälkimmäinen siirtymäaika muuttua alkavaksi viimeistään 19 päivästä heinäkuuta 2024.

Todettakoon, että pakkausjätteitä koskeva erilliskeräysvelvoitteen siirtymäaika on yhtenevä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen sekä pakkaustuottajien korvausvastuun alkamisen kanssa (1.7.2023).

Kunnan on järjestettävä 21 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun tekstiilijätteen alueellinen vastaanotto viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2023. Kyseessä on Suomen hallituksen poliittinen päätös, joka poikkeaa EU-säädöksestä ja johon kuntasektori suhtautuu pääosin myönteisesti. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n vetämä poistotekstiilejä koskeva pilotointi ja käsittelyn kehittäminen ovat olleet käynnissä jo pitkään.

Siirtymäsäännöspykälän 4 momentin mukaan jätteen haltijan on järjestettävä 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu jätteen erilliskeräys viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2022. Kuntaliitto huomauttaa, että kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan osalta epäselväksi jää erilliskeräysvelvoitteen voimaantuloaika. Siirtymäsäännöksessä ei ole tarkalleen ottaen asetettu lainkaan siirtymäaikaa kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan erilliskeräyttävälle yhdyskuntajätteille. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätteen haltija ei itse järjestä erilliskeräystä, vaan sen on toimittava jätehuollossa kunnan ohjeiden ja määräysten mukaan, jolloin velvoitetta ei voida asettaa suoraan jätteen haltijalle niissä tapauksissa. Tämä puute on ehdottomasti korjattava.

Koska kunta käytännössä sisällyttää kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan jätteet samoihin kuormiin asuinkiinteistöiltä kerättävän jätteen kanssa, olisi kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan erilliskeräysvelvoitteen voimaantulolle selkeintä asettaa sama siirtymäaika kuin asuinkiinteistöjen erilliskeräykselle. Muutoin jätehuollon käytännön työ vaikeutuu.

Siirtymäsäännöksen mukaan asetuksen 34–40 §:ssä tarkoitettuja kirjanpitovelvoitteita sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2022 ja mainituissa pykälissä tarkoitettuja tiedonantovelvoitteita 1 päivästä tammikuuta 2023. Siirtoasiakirjoihin tulee merkitä 41 §:n mukaiset tiedot viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2022. Kuntaliiton näkemyksen mukaan määräajat astuvat voimaan liian nopeasti, ja kirjanpitovelvolliset toimijat tarvitsevat lisää aikaa tietojärjestelmiensä saattamiseksi kuntoon. Muutokset edellyttävät tietojärjestelmien muutosta ja ideaalitapauksessa rajapintaratkaisuja tietojen annon yksinkertaistamiseksi ja automatisoimiseksi. Raportointivelvoitteet tulisikin kytkeä jätetietojärjestelmän kehittämishankkeen etenemisen kanssa yhteen.

Valtioneuvoston asetukset ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista ympäristönsuojelusta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuihin asetuksiin sekä niiden perusteluista.

Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista kaatopaikka-asetukseen sekä niiden perusteluista.

35 §. Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksissa

Pykälän mukaisesti lupaviranomainen voi eräissä tilanteissa myöntää poikkeuksen biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikalle koskevista rajoituksista. Pykälässä tarkoitetun poikkeuksen myöntäminen on tarkoitettu normaalissa jätehuoltotoiminnassa syntyville jätteille.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan pykälä on aikaisempaa selkeämpi ja on tarkoituksenmukaista, että poikkeuksen myöntämisen enimmäismääräajat eri tilanteille on määritelty ja että pykälän 1

momentin 2 kohdan enimmäismääräaika on pidennetty. Nyt pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa poikkeus voitaisiin hyväksyä enintään kolmen vuoden määräajaksi kerrallaan verrattuna aiempaan yhden vuoden enimmäismääräaikaan.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetusta pakkaus- ja pakkausjäteasetuksesta ja sen perusteluista.

Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

Valtioneuvoston asetukset käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, paristoista ja akuista sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annettuihin asetuksiin ja niiden perusteluista.

Kuntaliitolla ei ole lausuttavaa.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista mahdollisista jätealan asetuksiin liittyvistä asioista.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan jätelain ja lakia tukevien asetusten muutokset ovat niin laajoja, että ympäristöministeriön tulisi harkita jätelakioppaan päivittämistä ja muunkin ohjeistuksen antamista.

SUOMEN KUNTALIITTO

Riipinen Miira

johtaja, Yhdyskunta ja ympäristö -yksikkö

Tuulia Innala

erityisasiantuntija

Innala Tuulia
Suomen Kuntaliitto ry